

INOVAȚIILE – NECESITATE PENTRU EFICIENTIZAREA ACTIVITĂȚII ADMINISTRAȚIEI PUBLICE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Tatiana SAVCA,
lector superior universitar,
Academia de Administrare Publică
de pe lângă Președintele Republicii Moldova

SUMMARY

At the end of the XX and the beginning of the XXI centuries, the Republic of Moldova is undergoing a complicated and aching period of modifications. In this complicated period of crisis, the state needs to qualitatively reanimate the strategic-innovational function in order to revitalize the situation and to determine the administrative system. On the basis of performant indexes and international standards, the prognosis, the programming and the planning of public administration tasks should prepare the ground for new ideas and innovations. The innovations in public administration should become a catalyst in order to obtain administrative efficiency.

La sfârșitul sec. XX - începutul sec. XXI, Republica Moldova trece printr-o perioadă complicată și dureroasă de transformări. În activitatea statului au fost admise mai multe greșeli strategice, ce au avut o influență negativă asupra economiei, nivelului de trai și, de ce nu, asupra energiei poporului. A avut de suferit și imaginea țării pe mapamond.

Pentru a reabilita situația, a suscita sistemul administrativ, în această perioadă complicată de criză, trebuie să conștientizăm din nou importanța funcțiilor statului și ale mecanismelor de activitate a administrației publice, în particular, și ale serviciului public, în general. Un rol deosebit îi aparține funcției strategico-inovaționale a statului. Ea se manifestă în prognozarea,

programarea și planificarea sarcinilor administrației publice în baza indicatorilor de performanță. Această funcție a slăbit în anii 90 ai sec. XX, devenind un impediment în dezvoltare, rezultând cu o degradare economică, cu erori sociale grave și o scădere bruscă a proceselor inovaționale.

Termenul de **inovație** se referă la ceva nou, ceva care nu a existat anterior și care are o influență puternică asupra vieții de zi cu zi.

Prezentul articol va aborda problema inovațiilor în activitatea administrației publice. Vom examina patru chestiuni generale care se referă la inovații:

- tipurile de inovații acceptate în administrația publică;

- implicațiile inovațiilor în activitatea administrativă;

- strategii aplicate în Republica Moldova pentru promovarea inovațiilor;

- actorii care promovează inovațiile.

În lucrarea sa despre teoria dezvoltării economice, publicată în 1911, economistul austriac Joseph Schumpeter a subliniat faptul că invențiile devin inovații doar cînd sînt implementate cu succes și generează valoare economică.

Astăzi, conceptul de inovație este definit ca un termen mult mai larg decît pe timpul lui Schumpeter. Inovația face referire, așadar, la o arie largă de manifestări. Sînt bine cunoscute *inovațiile în bunuri, produse și inovațiile în servicii*, deoarece ele aduc beneficii atît organizației, cît și beneficiarilor săi. În schimb, *inovațiile de proces*, precum introducerea asamblării mașinilor pe bandă în industria producției de mașini, au efect direct doar asupra producției. Alte tipuri de inovații sînt cele *culturale*, de exemplu, noi abordări ale "cetățeniei corporatiste"

(corporate citizenship) care pot afecta și capacitatea de a funcționa cu succes într-un mediu global.

Pentru ca procesul inovațional să dea rezultatele așteptate, acesta trebuie să constituie un proces motivat, orientat, conștientizat pentru crearea, cercetarea, utilizarea și difuzarea ideilor moderne, actuale (teorii, metode, tehnologii ș. a.), adaptate pentru anumite condiții și corespunzătoare anumitor criterii. Sarcina de cercetare a acestui proces aparține managementului inovației.

Managementul inovației este un domeniu de cercetare a managementului specializat care are ca scop crearea de strategii pentru introducerea în cadrul organizației a noilor tehnologii, a proceselor și a produselor inovatoare¹. Pînă astăzi, mulți cercetători și practicieni consideră că inovațiile se dezvoltă liniar, începînd de la cercetarea de bază și știința aplicată pînă la stadiul experimental de prototipuri, urmate de introducerea pe piață și penetrarea acestora.

Schema prin care se elaborează inovațiile se prezintă astfel:

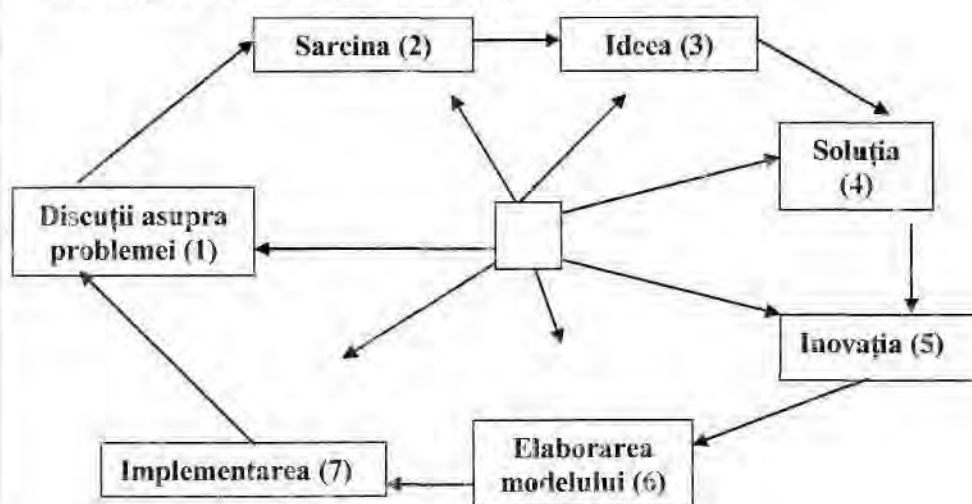

Figura 1. Procesul de elaborare a inovațiilor.

Sursa: elaborată de autor.

Într-o eră a globalizării, procesele inovației nu mai sînt liniare. Managementul inovației ar trebui să fie înțeles mai degrabă ca un proces integrat, cooperativ și iterativ ce trebuie planificat și controlat strategic și sprijinit în mod fundamental de către comunicare. Noile descoperiri în cercetarea din management, economia industrială și teoria socială demonstrează că paradigmele inovației liniare și ale comunicării au fost depășite. Integrînd aceste cîmpuri de cercetare, se poate construi un cadru al *innovation readiness*² ce oferă o idee de ansamblu despre cum își pot dezvolta organizațiile capacitatea de a inova și cum poate să contribuie comunicarea la acest lucru.

Organizațiile nu mai creează idei în laboratoare bine păzite, ținute în secret pînă cînd acestea sînt gata pentru transpunerea în sectorul marketing-ului. În era "inovației deschise"³, diferiți actori interni sau externi sînt implicați sistematic în procesul inovației.⁴

Majoritatea invențiilor și patentelor de astăzi nu mai sînt create de o singură organizație. Platformele de *software open source* și *tehnologiile de comunicare mobilă* – 3G, Wi-Fi sînt doar cîteva exemple care indică asupra faptului că rețelele de inovare dintre organizații, companii, clienții și partenerii lor au din ce în ce mai multă importanță. În acest context, devin esențiale o comunicare și o cooperare sistematică cu diferiți actori implicați.⁵

La fel ca și celelalte instituții publice, pentru eficientizarea activității sale, administrația publică din Republica Moldova are nevoie de inovații. Ce inovații sînt necesare?

Ținînd cont de faptul că inovațiile sînt

de două feluri – teoretice și practice – considerăm a fi necesare ambele. Administrația publică are nevoie de inovații teoretice – adică sînt necesare concepții noi, ipoteze, legități, clasificări, principii de instruire și educație, metode de predare – ca rezultat al cercetării științifice. Acestea ne vor da posibilitate să formăm idei noi privind procesul administrativ. Aspectul practic este la fel de important – metode noi, reguli, algoritmi noi care ar spori eficacitatea și eficiența activității administrative. Inovațiile practice ne vor permite să găsim mecanisme adecvate, instrumente reușite pentru procesul de implementare a politicilor publice, activitate de bază a administrației publice.

Nu putem delimita domeniul aparte în care administrația publică nu ar avea nevoie de inovații. **Inovațiile ce trebuie realizate în administrația publică națională trebuie să țină de aspectele:**

- tehnologice – trebuie să găsim metode, modalități pentru producerea produselor, bunurilor, proceselor (tehnologii informaționale, stocarea, prelucrarea informației etc.);

- metodologice – în domeniul metodelor de instruire;

- organizaționale – sînt necesare forme și metode noi de muncă;

- manageriale – idei în proiectarea structurilor, metodelor de conducere;

- economice – schimbări pozitive în domeniul finanțelor, economiei, planificării, salarizării, evaluării;

- sociale – forme de activizare a factorului uman, elaborarea și implementarea politicilor de personal;

- juridice – schimbări de legi și acte normative ce reglementează activitatea funcționarilor publici și relațiile dintre instituțiile publice.

Nu putem identifica un aspect prioritar, avem nevoie de toate aspectele.

Analiza proceselor concrete de apariție a strategiilor inovatoare de conducere în țările dezvoltate ne dau posibilitate să concluzionăm, că dezvoltarea managementului inovativ este condiționată de crizele sociale. Schimbările importante ce au avut loc în sistemul de distribuție a puterii pe arena mondială în a doua treime a secolului trecut sînt legate de așa-numitele „puncte de creștere” a strategiilor anticriză de conducere socială. Această o demonstrează experiența de după război, pe care au acumulat-o Germania, Japonia, Coreea de Sud, Hong Kong, Singapore, înaintînd pe calea utilizării tehnologiilor inovative.

Chiar dacă s-a încercat de a argumenta creșterea acestor țări prin spirit corporativ, mobilizarea nației, forță de muncă ieftină, bogăția resurselor naturale (de exemplu, Emiratele Arabe, Kuwait), o premisă importantă necesară, un imbold al schimbărilor a servit implementarea de către administrația publică a strategiei bazate pe inovații tehnologice și sociale. Ideologia pieței în toate aceste țări a cerut redistribuirea resurselor în folosul dezvoltării producțiilor bazate pe știință, ce necesitau o muncă înalt profesionistă, calificată, creativă, interesată. Pe lângă administrația publică, devine responsabil social și domeniul afacerilor.

„Țările noi industriale folosesc cea mai modernă tehnologie... forța de muncă este tînără, doritoare de muncă și nu este „dezmiertată” de un nivel înalt de viață, condiții rigide de lucru sau teorii de conducere. Comun pentru toate țările este orientarea spre o creștere economică, disponibilitatea de a munci mult,

antreprenoriat, forța de muncă destul de calificată și disciplinată, un înalt nivel de educație.”⁶

Dezvoltarea orientată și motivația sporirii productivității muncii în aceste țări diferite a fost atinsă prin implementarea unei strategii anticriză de administrare, preconditionată de disensiunile militare, demografice, politice și sociale. Inovațiile constituie momentul stabilizator de depășire a acestor situații, de aplanare a disensiunilor. Criza devine pentru managementul inovativ obiect de cercetare, iar securitatea vieții și activității, în situații de criză, preciză și postcriză constituie scopul tuturor acțiunilor administrației publice.⁷

Analizînd procesele ce au avut și au loc în Republica Moldova în domeniul administrației publice, putem identifica următoarele tipuri de strategii inovative:

- *strategii inovative la nivel local* – fiecare comunitate are particularitățile sale și, de aceea, soluționarea problemelor comunitare este specifică. În Republica Moldova avem o experiență destul de valoroasă în conținut - Programul Bunelor Practici ale administrației publice. Pe parcursul a patru ani (2005–2008), în cadrul acestui program au fost analizate și selectate experiențe inovative de soluționare a problemelor comunitare de către actorii sociali din unitățile administrativ-teritoriale ale țării. Reprezentînd inovații sociale, aceste idei au fost diseminate și promovate și în alte localități;

- *strategia „strecurării”* – unele strategii, idei inovative realizate în statele străine noi le implementăm la noi în țară (de exemplu, reformarea procesului decizional în adoptarea politicilor publice, reformare care a fost realizată în toate țările

ex-socialiste care au aderat la Uniunea Europeană);

- **strategia „incubator pentru testare”**

- unele idei noi, nerealizate și neexperimentate sînt testate la noi în țară, prin insistența experților străini, invitați în cadrul mai multor proiecte (devenim poligon de experimentare, cum am fost în cazul programului „Pămînt”).

Cine sînt actorii care realizează rolul de promotori ai inovațiilor în administrația publică? În contextul managementului inovației putem identifica patru tipuri diferite de actori:

- **experții** care dețin foarte multe cunoștințe despre subiectul în cauză. Astfel, ei ajută la depășirea barierelor rezultate în urma lipsei de informații suficiente;

- **deținătorii autorității**, ca rezultat al pozițiilor lor în ierarhie, aceștia au și puterea, și resursele necesare pentru a depăși barierele rezultate din lipsa dorinței oamenilor de a se implica în procesul inovației;

- **executorii de proces** au cunoștințe din sfera organizațională și abilitatea personală de a conduce. Prin urmare, ei pot genera și administra colaborarea cu oamenii și pot depăși barierele birocratice rezultate în urma competențelor diferite ale funcționarilor;

- **specialiștii în relații** sînt necesari pentru a depăși rezervele pe care le au oamenii atunci cînd trebuie să colaboreze cu partenerii externi ai instituției. Conducătorii care joacă acest rol trebuie să aibă o rețea personală dezvoltată și să „cunoască oamenii potriviți”. Ei pregătesc cooperarea și ajută prin faptul că au o perspectivă externă asupra organizației. Construiesc fundația pentru acțiunile de colaborare dintre funcționarii publici și propria organizație și parteneri externi;

- **comunicatorii** au capacitatea de a traduce inovațiile complexe în așa fel, încît receptorii să fie capabili să înțeleagă obiectivele și oportunitățile legate de noile descoperiri. Comunicatorii știu cum să implice și să convingă oamenii. Ei se folosesc de imagini, exemple și cele mai bune studii de caz pentru a indica toate posibilitățile legate de ideile, tehnologiile, procesele, produsele și serviciile noi, atât pentru ei, cît și pentru întreaga societate.

Un management de succes al inovației unifică toate aceste roluri într-un singur proces structurat. Comunicarea ideilor, proceselor și tehnologiilor noi reprezintă un punct de plecare foarte important pentru implicarea funcționarilor publici și definirea inovațiilor drept unul dintre factorii-cheie pentru succesul administrației publice.

În această ordine de idei, considerăm că statul trebuie să-și reanimeze calitativ funcția strategico-inovațională. Prognostizarea, programarea și planificarea sarcinilor administrației publice în baza indicatorilor de performanță și standardelor internaționale trebuie să pregătească terenul pentru idei noi și inovatori.

Complexitatea actului administrativ implică necesită implementarea inovațiilor din diferite domenii, proiectarea și ajustarea lor la domeniul administrativ. Numai diseminarea și promovarea permanentă a inovațiilor sociale implementate în sistemul administrației publice (național și internațional) va aduce plusvaloare întregii activității executive. Constituirea și menținerea unei bănci de idei sociale inovatorii vor permite reducerea termenelor de diseminare și implementare a bunelor practici cu statut de inovații sociale în localitățile noastre.

BIBLIOGRAFIE

- ¹ Tidd, J., Bessant, J. R., Pavitt, K., Managing innovation. Integrating technological, market and organizational change (3rd ed.). Chichester, UK: John Wiley & Sons, 2005.
- ² Zerfass, A. , Innovation readiness. A framework for enhancing corporations and regions by innovation communication. Innovation Journalism, 2(8), 2005. - Pag. 7-12.
- ³ Pentru o informare mai amplă vezi : Chesbrough, H. W. , Open innovation. The new imperative for creating and profiting from Technology. Boston: Harvard Business School Press, 2003.
- ⁴ Von Hippel, E. , Democratizing innovation. Cambridge, MA: MIT Press, 2005.
- ⁵ Prahalad, C. K., Ramaswamy, V., The new frontier of experience innovation. MIT Sloan Management Review, 44(4), 2003. - Pag. 12-18.
- ⁶ Грейсон Дж., О'Делл К., Американский менеджмент на пороге XXI века. М., 1991. - С. 303-304.
- ⁷ Вишняков Я., Гебхардт П., Кирсанов К. Инновационный менеджмент, Российский экономический журнал. 1993. № 10. - С. 76.

Prezentat: 25 mai 2010.

Recenzent: Tatiana ȘAPTEFRĂȚI, doctor în biologie, conferențiar universitar.

E-mail: tatisav@rambler.ru